

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

v/ statsråd Emilie Enger Mehl

Vår ref:
22/00139-2

Saksbehandler:
Thov Midsund Nordbø

Dato:
18. februar 2022

Brev til Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl om ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Barneombudet ønsker å takke for møte med Justis- og beredskapsministeren 8. februar 2022.

I møtet adresserte vi særlige utfordringer knyttet til innholdet i straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Vi ønsker derfor som en oppfølging av vårt møte, å vise til våre tidligere innspill på hvordan departementet bedre kan sikre et godt innhold av de nevnte straffereaksjonene.

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er viktige virkemiddel for å redusere bruk av fengsel overfor mindreårige. Straffereaksjonene har som formål å ta tak i de bakenforliggende årsakene til ungdommens kriminalitet. En viktig forutsetning for at straffereaksjonene skal fungere slik det er ment, er at relevante etater samhandler på en god og effektiv måte før, under og etter straffegjennomføring. Tilgjengelig kunnskap på feltet¹ viser at forsinkelser i straffesakskjeden, mangel på tiltak og samarbeid på tvers av sektorer, i noen grad hindrer ønsket måloppnåelse.

Barneombudet har vært særlig bekymret for at tilgjengelige tiltak varierer i stor grad fra kommune til kommune. Hvilket innhold straffen får avhenger i dag således av hvor i landet ungdommen bor. På denne måten får ikke alle ungdommer som begår kriminalitet samme hjelp til å komme seg ut av en kriminell løpebane.

Justisdepartementet kom høsten 2020 med forslag til endringer i konfliktrådsloven. Barneombudet er positive til mange av forslagene. Etter vår vurdering står imidlertid fortsatt to hovedutfordringer uløst, herunder stor variasjon av tiltak på tvers av landet og at relevante tjenesteleverandører forplikter seg til

---

¹ «Mellom straff og hjelp». Nordlandsforskning (2019):

<https://www.nordlandsforskning.no/sites/default/files/files/NF-rapport%202-2019.pdf>

«Tidsbruk i straffesakskjeden». En analyse av tidsbruk fra lovbrudd begås til oppstart av ungdomsoppfølging eller ungdomsstraff. Felles oppdrag i tildelingsbrev til RA, POD, KDI, DA og Sfk (2020):

<https://konfliktraadet.no/wp-content/uploads/2021/04/Tidsbruk-i-straffesakskjeden-oppdrag-2-tildelingsbrev-2020.pdf>

å samarbeide med justissektoren i oppfølgingen av ungdommene, slik lovgiver i utgangspunktet forutsetter.

I vårt høringsvar foreslo vi ulike tiltak for å møte utfordringene som skisseres over. Under følger disse tiltakene.

- Regulering gjennom lov eller forskrift en minimumsstandard for hvilke typer tiltak som skal være tilgjengelige i alle kommuner og helseforetak.
- En tilskuddsordning administrert av Sekretariatet for konfliktrådene (SfK) der konfliktrådene kan søke støtte til å kjøpe inn tiltak som ikke er tilgjengelig lokalt. SfK kan i tillegg ha kompetanse og ressurser til å holde oversikt over hvilke tiltak som er tilgjengelige og gi ungdomskoordinatorene råd om anskaffelser.
- En sum som følger ungdommen ved illeggelse av straffen. Pengene kan brukes til å kompensere/sikre at tiltak er tilgjengelige idet reaksjonen starter opp. Man må også kunne kjøpe inn tjenester som ikke finnes i kommunen slik som behandling for skadelig seksuell atferd.
- Domstolskontroll, tilsvarende narkotikaprogrammet, for å styrke barns rettsikkerhet. Dette ble foreslått i NOU 2008:15, men ikke fulgt opp i proposisjonen til Stortinget.

Mange av de identifiserte utfordringene i ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, kan i likhet med det kriminalitetsforebyggende arbeidet generelt, tilskrives mangel på tverrsektoriell samordning på statlig nivå. Barneombudet ser at det er et behov for at det forankres en felles problemforståelse på departementsnivå om at dette er en gruppe som må prioriteres.

Barneombudet mener at Stortingsmeldingen om barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet som ble lagt frem våren 2021 ville vært et godt utgangspunkt for en kunnskapsbasert debatt, som ville kunne føre til en felles politisk retning og et mer forpliktende samarbeid mellom sektorene i årene fremover.

Vi håper derfor at den nye regjeringen raskt gjenopptar dette arbeidet. Barneombudet anser det som helt avgjørende at det tverrsektorielle samarbeidet prioriteres for at justissektoren skal klare å løse sine oppgaver på en god måte. Barneombudet er gjort kjent med at 0-24 samarbeidets anbefaling i rapporten «varige strukturer»² om å opprette en tverrdepartemental gruppe for arbeidet med barn og unge nå følges opp. Vi håper de utfordringene som vi her har nevnt kan bringes inn gruppenes arbeid fremover.

Vi bidrar gjerne med det videre arbeidet departementet skal gjøre på dette området.

Med vennlig hilsen

Inga Bejer Engh
barneombud

Thov Midtsund Nordbø
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur

---

² «Varige strukturer», sluttrapport fra 0-24-samarbeidet (2020) : <https://0-24-samarbeidet.no/wp-content/uploads/2021/04/Sluttrapport-Varige-strukturer-151220-002.pdf>